

Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΕΚΤΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ

Τζίνα Καλογήρου
Βάσω Οικονομοπούλου
Μαριάννα Τουτζιαράκη
Σοφία Αρμελινιού

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Η ANNA FRANK ΩΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ (CULTURAL ICON)

Εμβληματική ηρωίδα της Λογοτεχνίας του Ολοκαυτώματος που έχει
διαπεράσει το συλλογικό φαντασιακό ως:

- ❑ Σύμβολο της θηριωδίας του ναζισμού αλλά και σύμβολο της ελπίδας, της απαντοχής και της πίστης στον άνθρωπο.
- ❑ Σύμβολο της έφηβης που, γεμάτη φόβους και όνειρα, προσπαθεί να οικοδομήσει την προσωπική της ταυτότητα και τον ιστό που την συνδέει με τον κόσμο.
- ❑ Σύμβολο της αναδυόμενης συγγραφέα (*Künstlerroman*), της οποίας η πορεία προς την ενηλικίωση, την καλλιτεχνική διαμόρφωση και την αυτοεκπλήρωση ανακόπτεται βίαια.

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

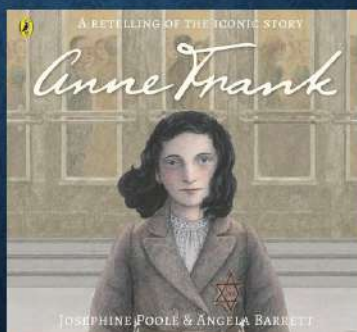
Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΦΡΑΝΚ:

ΕΝΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ, ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

- ❑ Πολυδύναμη μήτρα που έχει γεννήσει (και γεννά ακόμα) έναν ανεξάντλητο αριθμό εκδόσεων, μεταφράσεων, διασκευών, ακαδημαϊκών μελετών, εικονοβιβλίων, graphic novels, ταινιών, θεατρικών παραστάσεων, νέων αναγνώσεων και ερμηνειών.
- ❑ Γνήσια λογοτεχνικό κείμενο με διεθνή και διαχρονική απήχηση: Διαβάζεται από αναγνώστες όλων των ηλικιών και διδάσκεται ως καθιερωμένο λογοτεχνικό κείμενο του Κανόνα σε παγκόσμια κλίμακα.

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (2021)

- ❑ Εκφραστική, κατανοούσα και ενεργητική ανάγνωση/ ακρόαση του λογοτεχνικού κειμένου ως ολότητας.
- ❑ Αισθητική απόλαυση και συγκίνηση.
- ❑ Βιωματική και ενσυναισθητική συμμετοχή στον κόσμο του έργου.
- ❑ Διερεύνηση της «συνομιλίας» του κειμένου με το ιστορικό και κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο γεννήθηκε (συγκείμενο).
- ❑ Κριτικός στοχασμός απέναντι στη σύνθετη φύση του ανθρώπου και του κόσμου, όπως αποτυπώνεται στο έργο, και στις αξίες που το διαπερνούν.
- ❑ Αναγνώριση των γλωσσικών και υφολογικών χαρακτηριστικών του κειμένου και κατανόηση της λειτουργίας τους.
- ❑ Παραγωγή λόγου (προφορικού, γραπτού, ψηφιακού), απελευθέρωση της φαντασίας και δημιουργική έκφραση σκέψεων, συναισθημάτων και βιωμάτων.
- ❑ Προώθηση του διακαλλιτεχνικού διαλόγου μέσω της «συνάντησης» του κειμένου με άλλες μορφές τέχνης και ψηφιακά/ εικονικά περιβάλλοντα.
- ❑ Εξοικείωση με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και την επεξεργασία πληροφοριακού υλικού από το διαδίκτυο.
- ❑ Εμπλοκή σε θεατρικό παιχνίδι και δραματοποίηση με αφετηρία το λογοτεχνικό έργο.
- ❑ Καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και ανάπτυξη αναγνωστικών συνηθειών.
- ❑ Δημιουργία αναγνωστικής κοινότητας με πυρήνα τον διάλογο με/για τα κείμενα, τον σεβασμό προς τους συναναγνώστες/συνομιλητές και τη συνεργασία σε ομαδικές δράσεις.

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.

ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

- ❑ Σύνδεση του έργου με τα ιστορικά και κοινωνικά του συμφραζόμενα - Συζήτηση με τους μαθητές για τις συνθήκες συγγραφής και έκδοσης του *Ημερολογίου*.
- ❑ Γνωριμία με τους χαρακτήρες του έργου και την κατοικία τους μέσα από φωτογραφίες ή καλλιτεχνικές αναπαραστάσεις.
- ❑ Ψηφιακή περιήγηση στο Μουσείο της Άννας Φρανκ στο Άμστερνταμ.
- ❑ Συζήτηση για τα χαρακτηριστικά του ημερολογίου ως λογοτεχνικού είδους.
- ❑ Άμεση επαφή με την υλικότητα του βιβλίου, παρατήρηση χαρακτηριστικών έγχαρτης έκδοσης: ενεργοποίηση αισθήσεων.

ΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ
Οι χαρακτήρες του ημερολογίου και τα αληθινά τους ονόματα

Η οικογένεια Φρανκ

Άννα Φρανκ

Μάρτυν Φρανκ, αδελφός της Άννας, τέτατο χρόνο μαθητή στη γυμνασία

Ότο Φρανκ (Παλ.), πατέρας της Άννας

Έντι Φρανκ, μητέρα της Άννας

Οι άλλοι κάτοικοι της Κρυψόνας

Είτσε Φαν Νάιμ-Είτσε Φαν Πέλς

Περνελίλκε Φαν Νάιμ (=Η Ελίζα) = Αρσέντα Φαν Πέλς, μητέρα του Είτσε

Σάρον Φαν Νάιμ = Σάρον-Φαν Πέλς, πατέρα του Πίτερ

Αλμπερτ Νταϊνχόλ (=Αντονίανος) = Φρανκ Γκέρφωρ

Συνέτες

Έτο Κλάρεν, λογάτης στην Ούπστα και Πάλακω, την επιτήρηση που Ότο Φρανκ

Βίτορ Κολγκρέντ, υπάλληλος της Ούπστα

Μπεν Βόσσελ, γραμματέας στην Ούπστα και φίλος που απελάθηκε (Σίλβερ Βόσσελ)

Μπλ Ζούλ, γραμματέας που Ότο Φρανκ

Έτο Γκελ, αδελφός της Μπλ

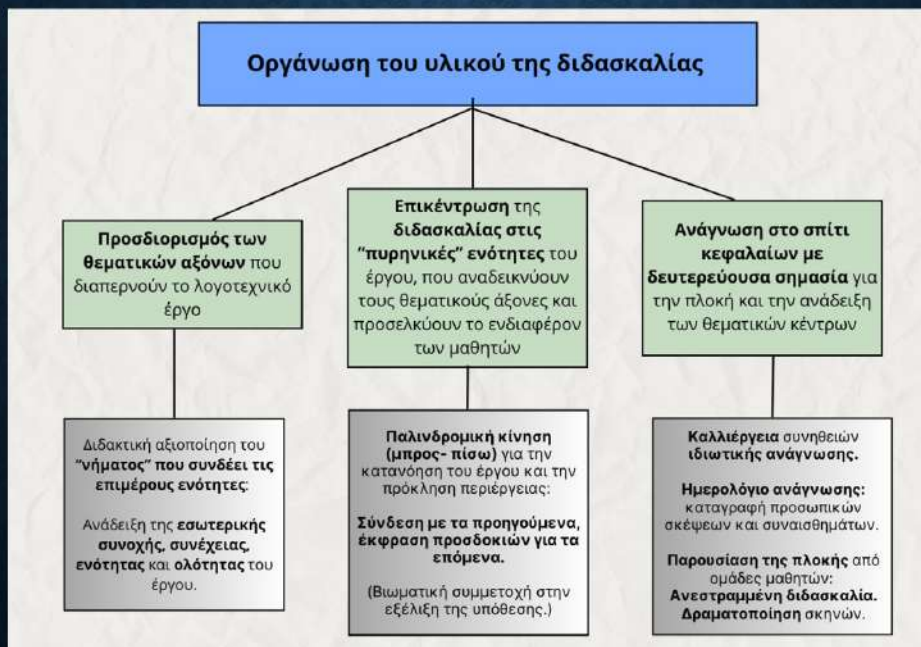
Είλζον Βίσεναλ, πατέρα της Μπλ και βοηθός της επιτήρησης της Ούπστα

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους **αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΠΗΧΟΥΝ ΤΟΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Να αφηγηθείτε τη σκηνή που διαβάσατε μέσα από την οπτική γωνία ενός άλλου χαρακτήρα (μητέρας, πατέρα ή Μαργκότ) γράφοντας στο δικό του/της ημερολόγιο.
- Η Άννα γράφει: «Έπειτα αποκοιμιέμαι με την αλλόκοτη αίσθηση να θέλω να είμαι άλλο απ' αυτό που είμαι...»: Έχετε αισθανθεί ποτέ την ίδια επιθυμία με την έφηβη Άννα; Αν ναι, συνεχίστε τα λόγια της, ώστε να εκφράσετε τις δικές σας σκέψεις και συναισθήματα.
- Με αφορμή τον εγκλεισμό της Άννας, συζητήστε σε μικρές ομάδες των 3-4 ατόμων ανάλογες δικές σας εμπειρίες (π.χ. μακροχρόνια ασθένεια, ατύχημα, περίοδος κορωνοϊού κ.λπ.). Έχετε αισθανθεί παρόμοια συναισθήματα; Πώς αντιμετωπίσατε εσείς την κατάσταση αυτή;
- Αγώνας ανάγνωσης! Να διαβάσετε εκφραστικά το απόσπασμα όπου η Άννα συγκρίνει τη ζωή στην κρύπτη με τη ζωή του 1942. Προσπαθήστε να αποδώσετε –με την ένταση και τον επιτονισμό της φωνής σας– τα συναισθήματα της ηρωίδας.
- Ποια πολιτικά γεγονότα καταγράφει η Άννα στο ημερολόγιό της; Να τα παρουσιάσετε σε μια ιστορική χρονογραμμή που θα κατασκευάσετε με τη βοήθεια ψηφιακών εργαλείων.
- Να επιλέξετε ένα μουσικό κομμάτι για να συνοδεύσετε τις εξομολογήσεις της Άννας για τον Πέτερ στο ημερολόγιό της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΠΗΧΟΥΝ ΤΟΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Να συνεργαστείτε μεταξύ σας για να δημιουργήσετε με το σώμα σας, χωρίς λόγια, μια «παγωμένη» εικόνα που να αποδίδει μια σημαντική στιγμή της δράσης ή τα συναισθήματα της Άννας σε σχέση με τον πόλεμο.
- «Καρέκλα των ερωτήσεων»: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 4-6 ατόμων. Ένας μαθητής της ομάδας υποδύεται κάποιον από τους χαρακτήρες της κρύπτης που έχουν καθορίσει τη σχέση της Άννας με τον εαυτό της. Οι υπόλοιποι του απευθύνουν ερωτήσεις για να φωτίσουν περισσότερο τις πράξεις του, τα κίνητρα, τις σκέψεις και τις αξίες του. (Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα και δημιουργικά αλλά πάντα με βάση το κείμενο.)
- Να παρατηρήσετε στη διπλανή εικόνα πώς εικονογραφεί η Angela Barrett (2005) τη σχέση ανάμεσα στους δύο χαρακτήρες. Με ποιους τρόπους αποδίδει τα συναισθήματα και τις συνθήκες ζωής τους; Ποια συναισθήματα σας προκαλεί;
- Η Άννα γράφει: «Φαντάσου ένα μυθιστόρημα με θέμα το Παράσπιτο, δημοσιευμένο από μένα!»: Φανταστείτε ότι η Άννα θα μπορούσε, με έναν μαγικό τρόπο, να βιώσει την αποδοχή, την αναγνώριση και τη δόξα του συγγραφικού της έργου σήμερα. Να γράψετε μια σελίδα στο ημερολόγιό της, όπου θα εκφράζονται τα συναισθήματα και οι σκέψεις της

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος: ©2025 Τζίνα Καλογήρου, Βάσω Οικονομοπούλου, Μαριάννα Τουτζιαράκη, Σοφία Αρμελινιού

Εργαστηριακό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία του αυτοτελούς λογοτεχνικού έργου που εκπονήθηκε από την ΠΑ.Π.Ε.Δ.Ε. υπό την αιγίδα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ και της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας.

Διατίθεται προς τους επιμορφούμενους **αποκλειστικά για προσωπική εκπαιδευτική χρήση.**

ΜΕΤΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

- ❑ Συνολική θεώρηση και αποτίμηση του *Ημερολογίου της Άννας Φρανκ* ως λογοτεχνικού έργου.
- ❑ Διερευνητικές, δημιουργικές, ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες επέκτασης.

Ενδεικτικά:

- Να παρακολουθήσετε την ταινία του Ari Folman *Where is Anne Frank* (Πού κρύβεται η Άννα Φρανκ). Πώς αξιοποιείται στην ταινία το *Ημερολόγιο*; Πώς αναδεικνύεται η έννοια της «ηρωίδας»;
- Να δημιουργήσετε ένα τρέιλερ για το βιβλίο (οπτικοποιημένο ή σε μορφή podcast).
- Να συνθέσετε ένα νέο εξώφυλλο (έγχαρτο ή ψηφιακό) ή/και σελιδοδείκτη, που, κατά τη γνώμη σας, ταιριάζει στο έργο.
- Θα προτείνατε το *Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ* ως ανάγνωσμα σε κάποιον φίλο σας; Αν ναι, για ποιους λόγους; Να συνθέσετε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στο ιστολόγιο του σχολείου σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Για παιδιά:

Irene Cohen-Janca, *Το δέντρο βλέπει*, εκδ. Κόκκινο, 2012
Μαρούλα Κλιάφα, *Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα*, εκδ. Μεταίχμιο, 2010
Karen Levine, *Η βαλίτσα της Χάννα*, εκδ. Σαββάλας, 2005
John Boyne, *Το αγόρι με τη ριγέ πιτζάμα*, εκδ. Κέδρος, 2006
Fred Uhlmann, *Ξαναβρήκα το φίλο μου*, εκδ. Πατάκη, 2001
Josephine Poole & Angela Barret, *Άννα Φρανκ*, Εμπειρία Εκδοτική, 2005
Stewart Ross, *Τα σπίτια με το αστέρι, Μια ιστορία από το Ολοκαύτωμα*, εκδ. Σαββάλας, 2005
Σπύρος Τσίρος, *Οι πηλινες μούσες*, εκδ. Κέδρος, 1988
Jackie Frenc, *Η κόρη του Χίτλερ*, εκδ. Πατάκης, 2005

Για νεαρούς ενήλικους:

Sarah Cohen-Scali, *Μαξ*, εκδ. Πατάκη, 2014
Art Spiegelman, *Μάους*, εκδ. Zoobus, 2008
Annette Wieviorka, *Το Άουσβιτς, όπως το εξήγησα στην κόρη μου*, εκδ. Πόλις, 2012
Κρυμμένα παιδιά στην Ελλάδα της Κατοχής, εκδ. Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδας, 2004
Irit Abramski, *Three dolls*, εκδ. Yad Vashem, International School for Holocaust Studies, 2007